

KESKKONNAAGENTUUR

KESKKONNATEADLIKUD VALIKUD IGA ILMAGA

TÄNAPÄEVANE HÜDROLOOGILINE SEIRE JA ANDMETE KASUTAMINE

Hüdroloogilise seire eesmärk

ülevaade Eesti kvantitatiivsest veeressursist reaalajas
pikaajalised usaldusväärsed andmed prognooside ja hoiatuste
koostamiseks

Hüdroloogiline seire

Kas Tartus tuleb üleujutus või
Soomaal viies aasta aeg?

Kas põllule tuleb põud?

Kui palju meil vett ikkagi on?

Hüdroloogiaosakonna ülesanded ja tegevused

Jõgede hüdroloogilise režiimi süstemaatilised vaatlused ja mõõtmised

Rannikumere veetaseme, Peipsi järve akvatooriumi ja Tooma sooseire

Algandmete kontroll, töötlemine, materjali üldistamine, aastaraamat

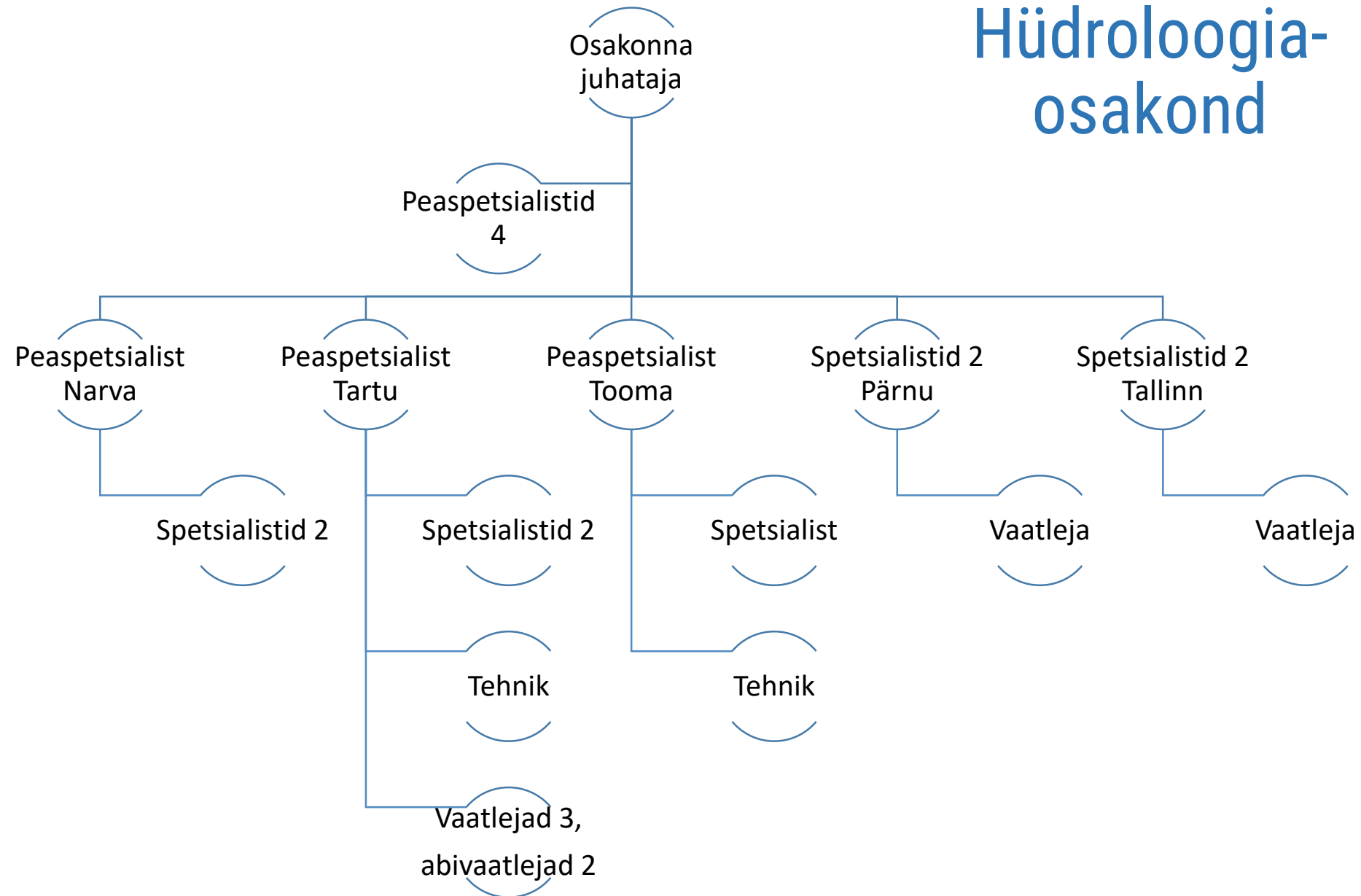
Hüdrometeoroloogilised insener-tehnilised uuringud ja arvutused

Hüdroloogiliste andmete esitamine erinevatele tarbijatele

Vooluhulkade ja veetaseme hüdroloogilised prognoosid

Rahvusvaheline koostöö, andmevahetus, promo

Hüdroloogia- osakond

Hüdroloogiline vaatlusvõrk

55+1 äravoolu-
jaama jõgedel

7 veetaseme-
jaama järvedel,
veehoidlal ja
jõgedel

15 rannikumere
veetasemejaama

1 soojaam

Peipsi järve seire

Hüdroloogiline vaatlusvõrk

Tipphetkel 1936-1937 oli Eestis 101 töötavat jaama

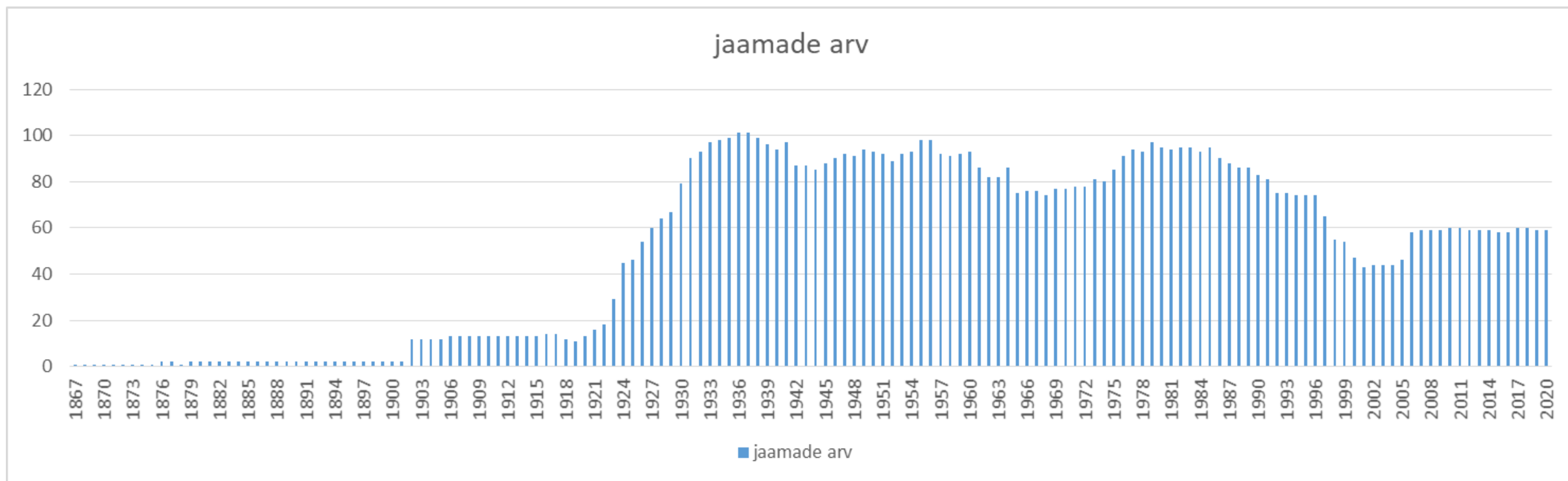
1997-2001 suleti 30 jaama!

Alates 2005 (taas)avatud 17 jaama, plaanis veel 1 😊

Jaamade automatiseerimine 2006-2010

Akustilise mõõteseadmed alates 2014

Statsionaarsed voolukiirusemõõtjad alates 2019

Avatud jaamad aastal 1867

Jaama tüüp

- hüdrometriaajaam
- ▲ rannikumerejaam
- Tooma sooseire

Hüdroloogilised mõõtmised

Veetase, veetemperatuur ja õhutemperatuur automaatjaamadest 1 kord tunnis, enamikest jaamadest ka sademed

Veetaseme ja –temperatuuri kontrollmõõtmised äravoolu- ja veetasemejaamades 20< korda aastas, rannikujaamades 1 kord kuus või kvartalis (saartel)

Vooluhulk äravoolujaamades 20< korda aastas, viies jaamas automaatseade 1 kord tunnis

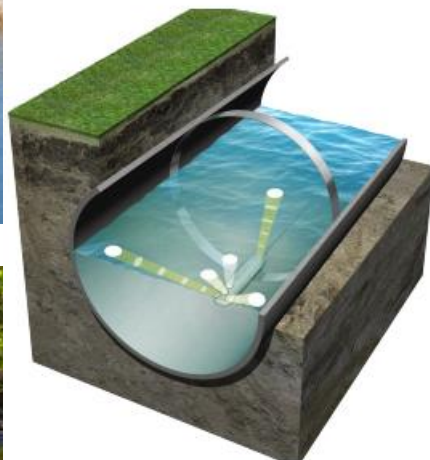
Talvel jäänähtuste, suvel taimestiku kirjeldamine, seirekaamerad 17-s jaamas

Automaatjaam

Reola, Põhjaka II, Tulijärve, +3 (SonTek-IQ)

Rannu-Jõesuu ja Särevere +1 (SonTek-SL500)

Seirekaamerad 17+5 jaamas, droonid

Taimestik

Jäänähtused

Jõe seisund

Al juurutamine

Ummistused üles- ja
allavoolu

Üleujutatatud alade ulatus

Hüdroloogilised mõõtmised

Vastupidavus

Tugevus

Pühendumus

Motiveeritus

Täpsus

Hoolsus

Kannatlikkus

Metoodilisus

Hüdroloogilised mõõtmised

Looduslikus jõesängis saadakse vooluhulk, kui veega täidetud jõesängi ristlõike pindala korrutada voolukiirusega.

Kuna aga voolukiirus ristlõike eri kohtades võib palju erineda, siis selleks, et määrata vooluhulka vajaliku täpsusega, on vaja kiirusi mõõta jõe ristlõike profiili erinevates kohtades.

Kiiruste mõõtmiseks on üks vanimaid meetodeid nn punktimeetod.

Kaasaegsed seadmed põhinevad Doppler'i efektil.

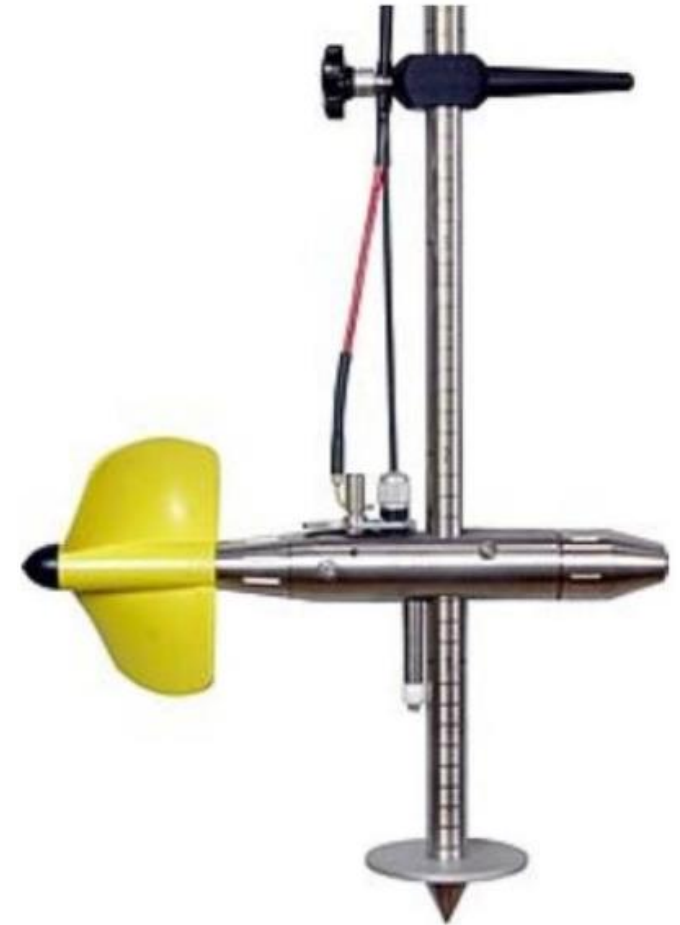
Hüdroloogilised mõõtmised

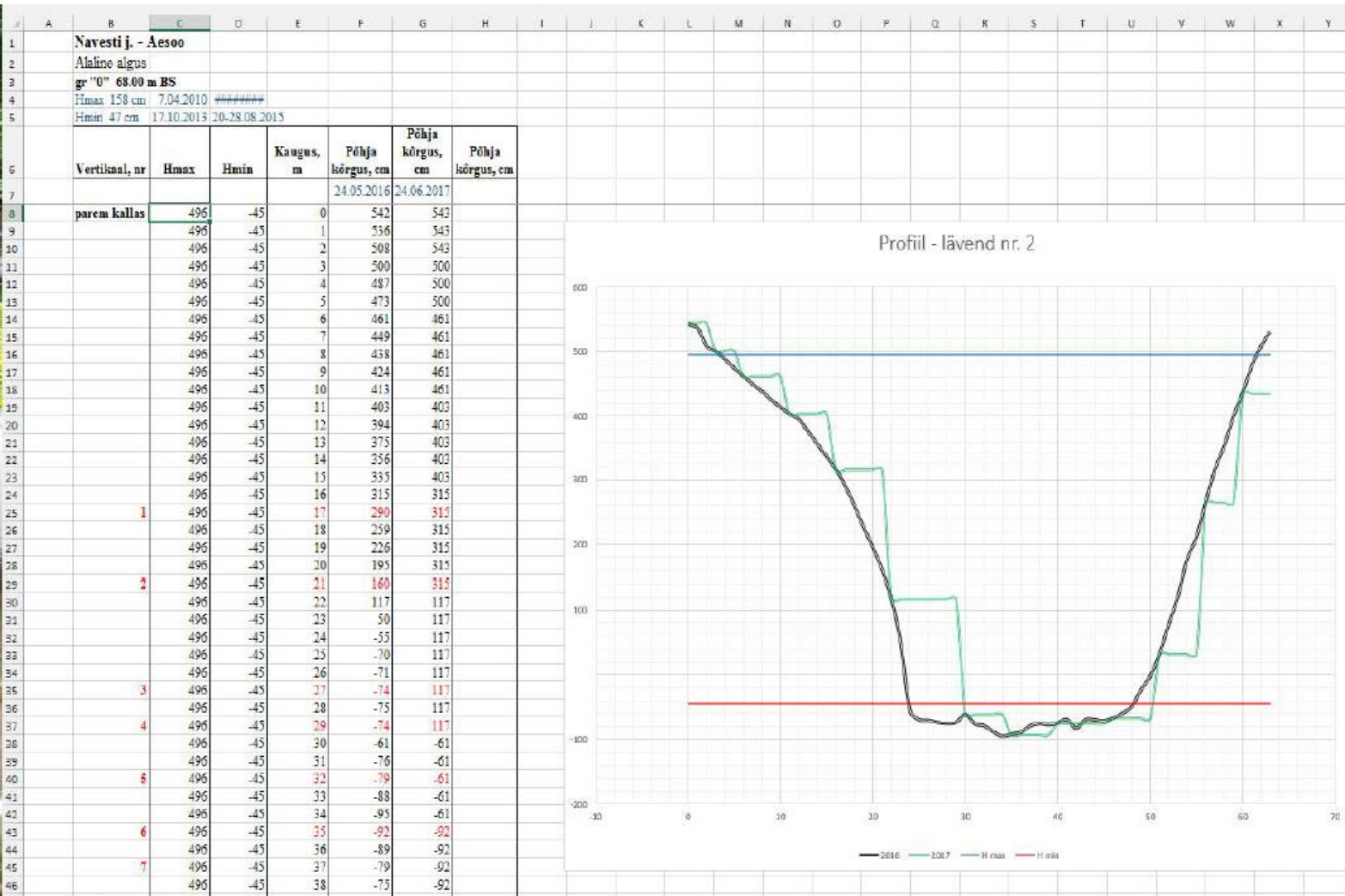
Punktmeetod – tiivik ja akustiline

Profileerimine – akustiline

Statsionaarne – akustiline

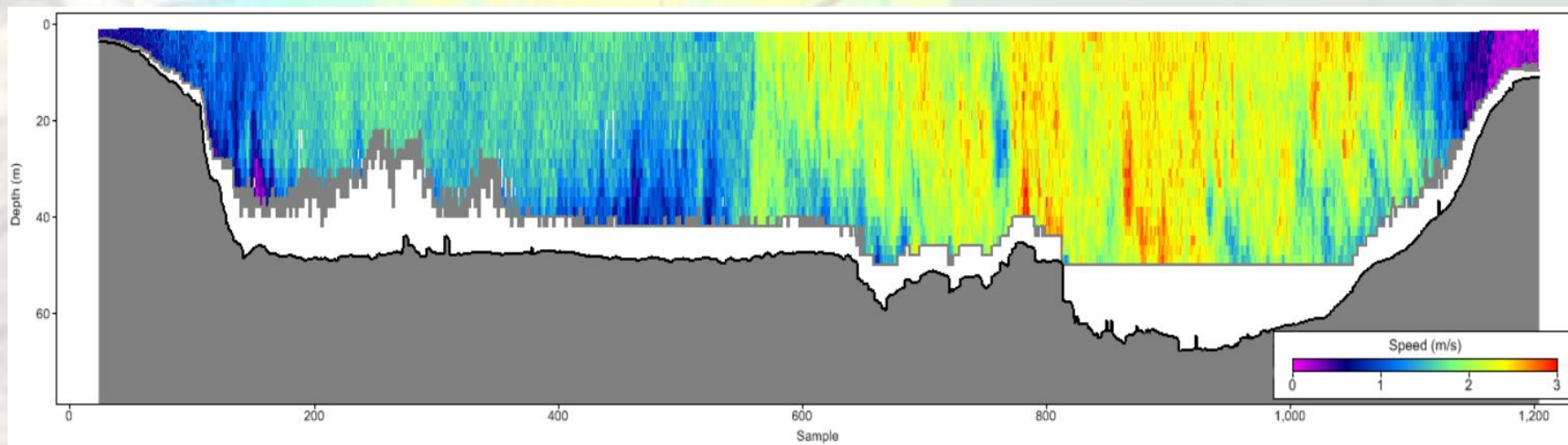
Hüdroloogilised mõõtmised

Doppler'i efekt

Kui helilaine põrkub vees leiduvale uhtainekübemele, plankterile või õhumullile, peegeldub osa lainest heli-generaatorisse tagasi. Osakeste liikumine põhjustab heliimpulsi sageduse nihke, mida nimetatakse Doppleri nihkeks. See nihe on võrdeline osakese liikumiskiirusega, et aga osakene liigub vooluga kaasa, siis ka voolukiirusega.

Peipsi akvatooriumi seire

Peipsi järve akvatoorium

0 10 20
Km

KESKKONNAAGENTUUR

Mustvee
sadam

1 2 3 4

11

38

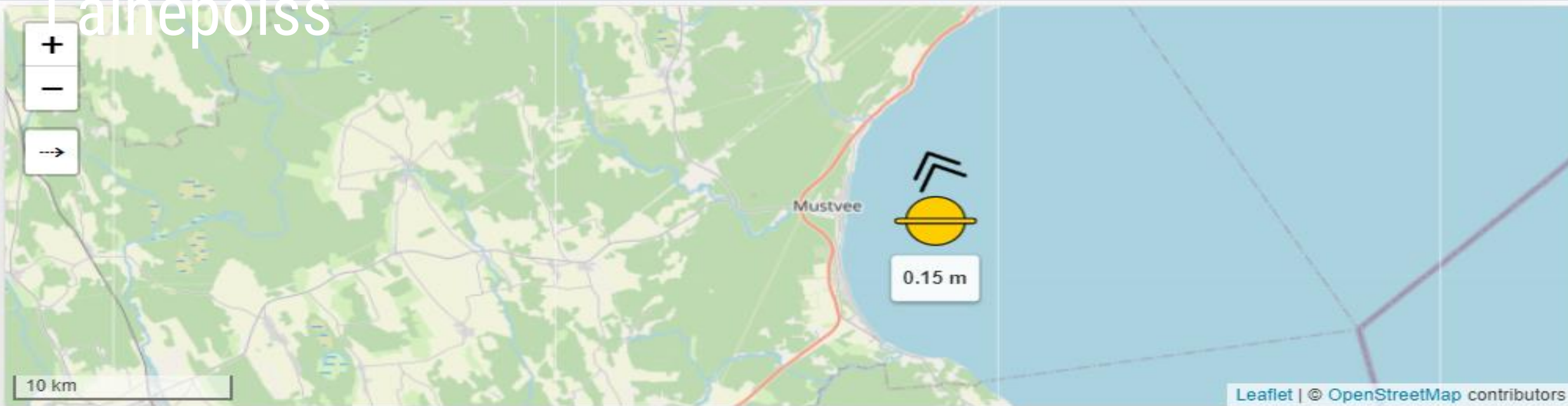
16

▲ Akvatooriumi vaatluspunktid

— Termoprofiil / jääprofiil

Lainepoiss

Oluline lainekõrgus	0.15 m
Kõrgeim laine	0.25 m
Keskmine laineperiood Tm01	1.54 s
Kõrgeima laine suund	160°
Keskmine laine suund	157°
Pos. laiuskraad	58.8411064°
Pos. pikkuskraad	27.0205822°
Aku pinge	3.60 V

TOOMA SOOJAAM

Allikas: Keskkonnaagentuur (2019) [Hüdroloogilise seire allprogramm](#)

0 0.5 1 km

Fotod: Keskkonnaagentuur

Rannikumeri

VEETASE (EH2000)

VEETASE (BK77)

TUUL

VEETEMPERatuur

ÕHUTEMPERatuur

Rannikuala üleujutuste tõenäosusstsenaariumid

Detailid | Aluskaart

Info | Sisu | Legend

Legend

Ranniku üleujutusala - Eesti_10%

Ranniku üleujutusala - Eesti_2%

Ranniku üleujutusala - Eesti_1%

Ranniku üleujutusala - Eesti_0.1%

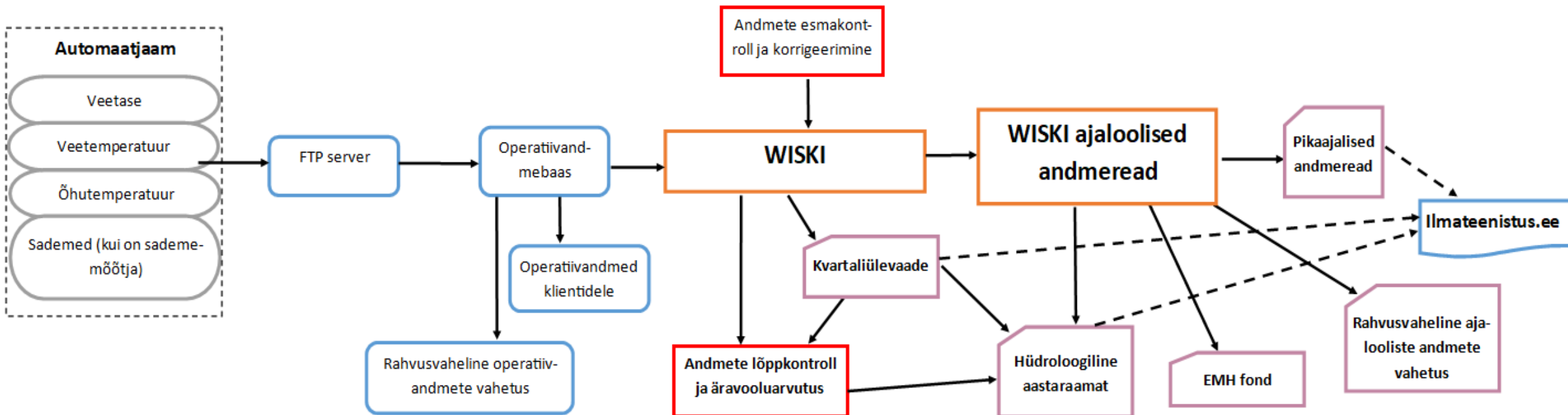
Hüdroloogilised andmed

Andmete kontroll ja korrigeerimine andmebaasis WISKI

Automaatjaamade andmete kontroll võrreldes kontrollmõõtmiste tulemustega

Äravoolukõvera konstrueerimine, äravoolu arvutamine

Kaart

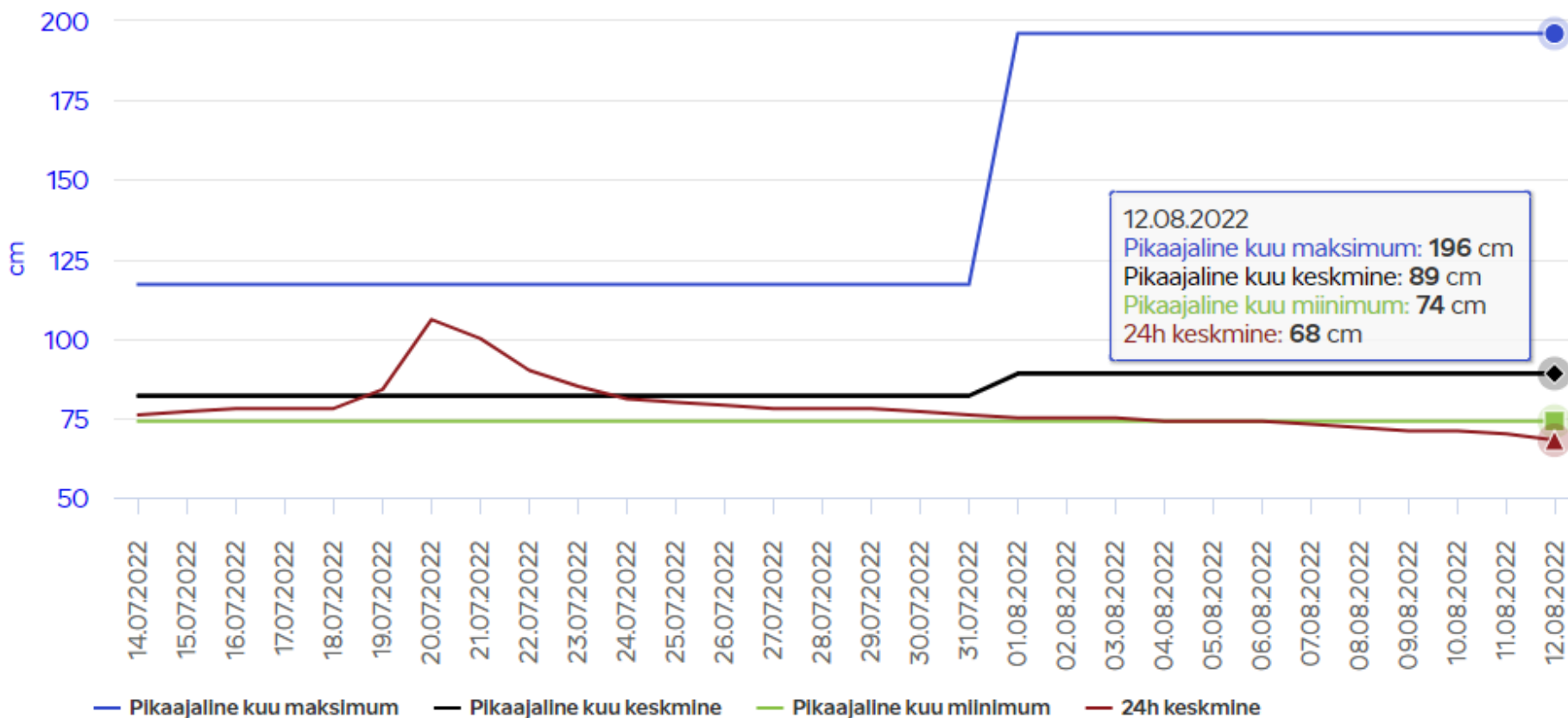
Veetaseme graafikud

Tabel

Reiu jõgi - Laadi

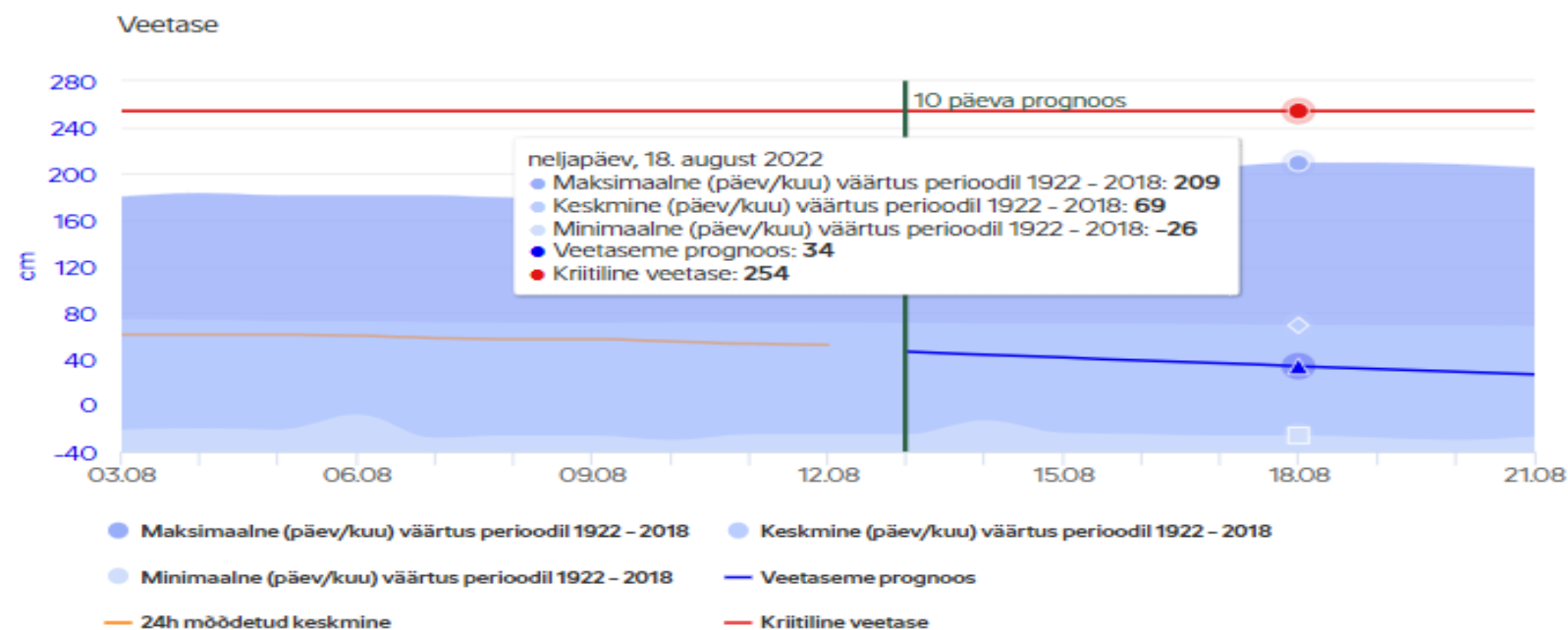
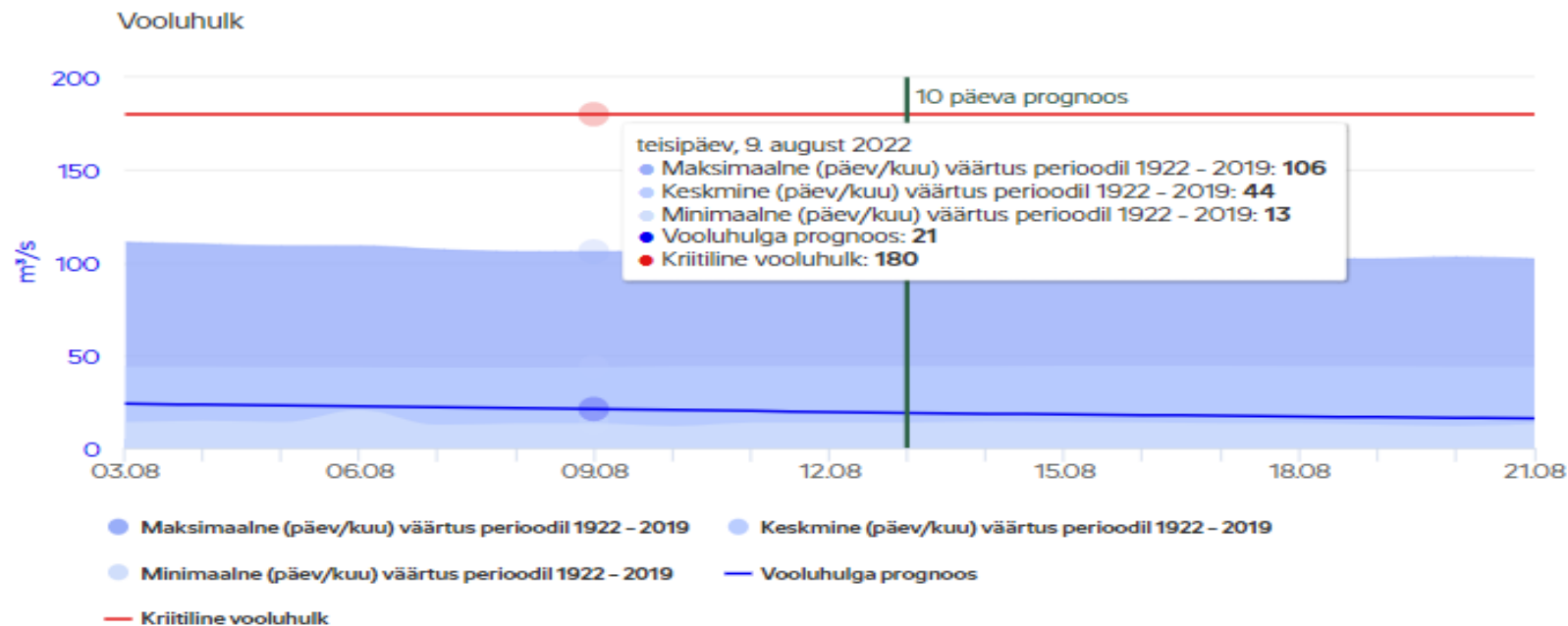

Reiu jõgi - Laadi HJ veetase (graafiku nulli kõrgus 4,18 m EH2000)

ilmateenistus.ee

#IGAILMAGA
#KESKKONNATEADLIK

Vooluhulk:

Aesoo, Kaansoo,
Oore, Riisa,
Särevere, Tahkuse,
Tartu linn, Tori, Türi-
Alliku

Veetase:

Oore, Riisa, Tartu
linn, Türi-Alliku

Hüdroloogilised hoiatused

**Kõrge veetase
siseveekogudel
(EH2000 järgi)**

Veetase tõuseb kriitilise piirini
või kolme päeva prognoos
ennustab veetaset esinemis-
sagedusega (*return period*) üks
kord kolme aasta jooksul:

Emajõgi Tartus 254 cm üle jaama
graafiku nulli

Tamula järv Võru linnas 220 cm
üle jaama graafiku nulli

Veetase ületab kriitilist piiri
0,5 kuni 1 m võrra või kolme
päeva prognoos ennustab
veetaset esinemis-
sagedusega (*return period*)
üks kord kümne aasta jooksul

Veetase ületab kriitilist
piiri vähemalt 1 m võrra
või kolme päeva
prognoos ennustab
veetaset esinemis-
sagedusega (*return
period*) üks kord
viiekümne aasta jooksul

Hüdroloogilise seire andmete kasutajad

avalik sektor (nt KAUR ise või teised riigiasutused, ülikoolid)

äravooluarvutused, hüdroloogiline prognoos ja hoiatused, reostuskoormused, meremudel, teadusuuringud

erasektor (nt insenerid, kindlustusfirmad, veekasutusega seotud ettevõtted, sadamad)

miinimum ja maksimum veetasemete ja vooluhulkade tõenäosused, insenertehnilised arvutused, ökoloogiline miinimumvooluhulk, veetase navigatsioonikaardi nullist, meremudel

tavakodanikud, kes kasutavad infot huvi- või vajaduspõhiselt (kalurid, veespordi harrastajad jne)

veetase, meremudel, Peipsi ilmateade ja lainetus

Hüdroloogilised väljaanded

Hüdroloogiline aastaraamat – kaardilugu

Soo aastaraamat – kaardilugu + tabelid

Pikaajalised ööpäevakeskmised veetasemed ja vooluhulgad

Rannikumerejaamade ööpäevakeskmised veetasemed

<https://www.ilmateenistus.ee>

<https://keskkonnaportaal.ee>

Võimalused ja väljakutsed

Üleujutuste kaardirakenduse operatiivteenus alates 2023

Linnaliste äkküleujutuste kaardistamine

AI rakendamine – jäänähtused seirekaamerate abil, voolukiirus?,
hüdroloogiline prognoos, andmete kontroll

Mudelprognoosi arendus

Andmete kooskasutus teiste valdkondade seireandmetega

KESKKONNAAGENTUUR

KESKKONNATEADLIKUD VALIKUD IGA ILMAGA

Vesi on elu alus 😊

#keskkonnateadlik

#igailmaga

jana.poldnurk@envir.ee

